

*Damir Crnjac
Mate Brekalo
Ninoslav Šilić*

Prethodno znanstveno priopćenje

RAZLIKE U STAVOVIMA PREMA BORILAČKIM SPORTOVIMA STUDENTA KINEZILOŠKOG I FILOZOFSKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U MOSTARU

1. UVOD

U području ispitivanja stavova u sportu u nas postoji više instrumenata namijenjenih odrasloj populaciji. Skala stavova prema borilačkim sportovima koja bi se mogla primjenjivati od djetinjstva do odrasle dobi, pomogla bi u rasvjetljavanju problema formiranja i promjene ovog specifičnog stava (Sertić, Prot i Bosnar, 1999).

Oglesby i Hill opisali su stereotipe o „muškim sportovima“ i „sportovima za žene“. Prema ovom opisu borilački sportovi nesumnjivo pripadaju „muškim sportovima“, no ličnosti među spolovima su veće od razlika. U svom istraživanju (Bosnar, Sertić i Prot, 1999) ukazuju kako na testovima agresivnosti muškarci prosječno dobivaju više bodova, međutim uočeno je kako veliki dio žene ima veće rezultate od procjebnog muškaraca i velik broj muškaraca manji broj bodova od prosjeka žena. Također se navodi kako stereotipi koče razvoj sporta.

U istraživanju (Prot, Bosnar i Štimac, 2002) koje je provedeno na 82 studenta kineziologije, 68 studenata teologije, 31 učitelja i 52 trenera taekwondo, uočene su zanačajne statističke razlike između ispitanika. Očekivano su studenti teologije imali najmanji prosječan stav u odnosu na trenere taekwondo. Ipak sve četiri grupe imale su pozitivane stavove prema borilačkim sportovima.

U ovom istraživanju ispitat ćemo stavove studenata koji studiraju na fakultetima koji kroz nastavu stječu ili ne stječu informacije o borilačkim sportovima. S obzirom kako su studenti kineziologije kroz nastavu na kolegijima borilačkih sportova 1 i 2 upoznati detaljno s tri olimpijska borilačka sportova (judo, hrvanje, taekwon do) te karateom koji nije olimpijski sport, a studenti filozofije kroz nastavni plan ne dobivaju ovakve informacije, postavlja se s pravom pitanje, razlikuju li se stavovi između ove dvije grupe ispitanika.

2. CILJ RADA

Cilj ovog istraživanja je utvrditi postoje li razlike u stavovima prema borilačkim sportovima studenta kineziologije i filozofije Sveučilišta u Mostaru te utvrditi postoje li razlike u stavovima po spolu.

3. METODE RADA

3.1. Uzorak ispitanika

Uzorak ispitanika činilo je 106 studenata kineziologije (64 muškarca i 42 žene) i 102 studenta filozofije (53 muškarca i 53 žena). Dob ispitanika je bila od 18 do 24 godine.

3.2. Varijable

Za procjenu stava prema borilačkim sportovima upotrijebljena je skala SBS1 (Bosnar, Sertić, & Prot, 1996) koja ima provjereno zadovoljavajuće metrijske karakteristike (Bosnar et al., 1999; Sertić et al., 1999). Skala SBS1 sastoji se od 20 tvrdnji s odgovorima u pet stupnjeva: „potpuno se slažem”, „uglavnom se slažem”, „nisam siguran”, „uglavnom se ne slažem” i „uopće se ne slažem”. Odgovori se boduju od 1 do 5, tako veći rezultat označava pozitivan stav. Ukupni, sumarni rezultat kreće se u rasponu od 20 do 100 bodova. Ispitivanje je provedeno tako da se ispitanicima osigura anonimnost.

3.3. Metode obrade podataka

Podaci su analizirani programima Statistica for Windows, ver.8.0. Izračunata je deskriptivna statistika i napravljena je ANOVA – analiza varijance.

4. REZULTATI I RASPRAVA

U tablici 1 prikazani su prosječni rezultati u svakoj čestici zasebno. Tako možemo utvrditi kako ispitanici imaju najpozitivniji prosječni rezultat u čestici 17. *Samo divlji čovjek izabire borilački sport.* Dok su najnegativniji prosječni rezultati zabilježeni u dvije čestice pod brojem 8. *Volim gledati dobre borbe iz različitih boril. sportova* i 13. *Lijepo je vidjet dobro izveden udarac nogom.* Aritmetičke sredine rezultata čestica se kreću između 2.09 i 4.24. Standardne devijacije su u rasponu od 1.10 do 1.55. i dosta su stabilne.

Tablica 1.

	AS	Min	Max	SD
1. Ne bih se bavio boril. sportom i kada bi to bio jedini sport	3.80	1	5	1.35
2. Uopće ne razumijem ljude koje veseli da se tuku	2.77	1	5	1.55
3. Mrzim boks	3.70	1	5	1.42
4. Veliki je užitek vlastitom snagom savladati protivnika	2.29	1	5	1.30
5. Boril. sp. nisu ništa opasniji od drugih	2.60	1	5	1.31
6. Boril. sp. bi trebalo zabraniti jer propagiraju nasilje	3.86	1	5	1.22
7. Karataši su bolesno agresivni	4.15	1	5	1.16
8. Volim gledati dobre borbe iz različitih boril. sportova	2.09	1	5	1.34
9. Iz olimpijade bi trebalo izbaciti boril. sportove	4.12	1	5	1.15
10. Borilački sportovi su sirovi i dosadni	4.01	1	5	1.22
11. Svom djetetu nikada neću dopustiti da se bavi boril. sp.	3.65	1	5	1.38
12. Sanjam o tome da postanem netko u boril. sp.	3.83	1	5	1.39
14. U borbi se izgrađuje pravi karakter	2.10	1	5	1.34
14. U borbi se izgrađuje pravi karakter	2.53	1	5	1.16
15. Kada ne bi bilo boril. sp. civilizacija ne bi bila potpuna	3.08	1	5	1.17
16. Boril. sp. me ne privlače zbog mogućnosti ozljeđivanja drugih osoba	3.22	1	5	1.41
17. Samo divlji čovjek izabire borilački sport	4.24	1	5	1.10
18. Borbenost je plemenita osobina ljudske vrste	2.17	1	5	1.15
19. Ničim nije moguće opravdati divljaštvo iz boril.sp.	3.64	1	5	1.27
20. Na TV bi trebalo biti više borilačkih sportova	2.72	1	5	1.26

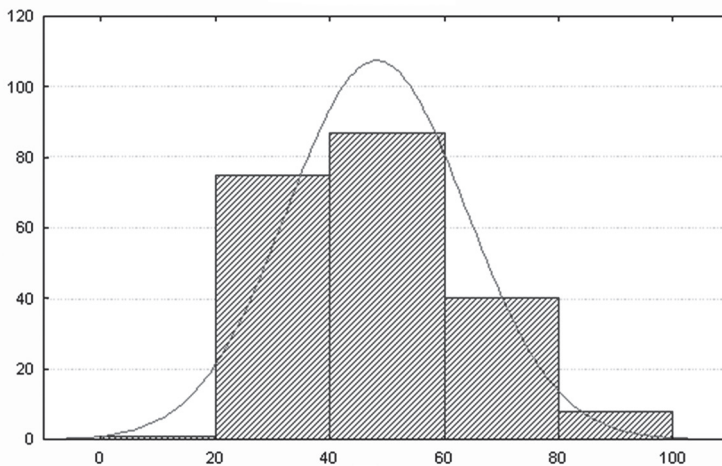
AS – Aritmetička sredina, MIN – minimalni rezultat, MAX – maksimalni rezultat, SD – standardna devijacija

Tablica 2. Rezultati deskriptivne statistike; N- broj ispitanika, AS- aritmetička sredina, SD- standardna devijacija, suma- raspon rezultata aritmetičkih sredina.

	N	AS	SD	Standardna pogreška AS	Raspon u kojem se s 95% vjerovatnosti nalazi prava AS
Ukupno	211	51.7	15.7	1.08	46.1 - 50.4
Muškarci	118	55.1	13.7	1.26	42.4 - 47.4
Žene	93	47.5	17.0	1.76	49.0 - 56.0
kineziolozi	104	59.0	12.1	1.18	38.6 - 43.3
filozofi	107	44.7	15.6	1.51	52.3 - 58.3
1M kineziolozi	64	58.2	11.6	1.45	39.0 - 44.7
2Ž kineziolozi	54	51.4	15.2	2.07	44.5 - 52.8
M filozofi	40	60.4	12.8	2.03	35.5 - 43.7
Ž filozofi	53	37.8	12.8	1.76	58.6 - 65.7

N – broj ispitanika, AS – Aritmetička sredina, SD – standardna devijacija

U tablici 2 prikazani su rezultati deskriptivne statistike, iščitavamo kako ukupni rezultati pokazuju prosječno pozitivan stav prema borilačkim sportovima. Stavovi studenata su prosječno pozitivniji u odnosu na studentice, što je bilo očekivano. Značajne su razlike u stavovima između studenata Filozofskog i Kineziološkog fakulteta. Studenti kineziologije imaju prosječno pozitivan stav prema borilačkim sportovima, dok studenti Filozofskog fakulteta imaju prosječno negativniji stav. Mali odmak od očekivanog rezultata imali su muškarci s Filozofskog fakulteta, koji imaju najpozitivniji stav prema borilačkim sportovima, ali zbog negativnijeg stava studentica istog fakulteta, ukupan rezultat prosječno je negativniji stav.

Slika 1. Distribucija ukupnog rezultata na skali Stava prema borilačkim sportovima. Na apscisi je rezultat; na ordinati su frekvencije. Punom linijom je označena teoretska normalna distribucija.

Tablica 3. Rezultati analize varijance. Utvrđene su razlike između grupa. Značajne razlike u stavovima prema borilačkim sporovima između fakulteta kao i između studenta i studentica

	SS	df	MS	F	p
Sjecište	473652.6	1	473652.6	2749.289	0.000000
Spol	1641.1	1	1641.1	9.526	0.002303
Fakultet	11032.6	1	11032.6	64.038	0.000000
Interakcija spol*fakultet	3201.0	1	3201.0	18.580	0.000025
Pogreška	35662.3	207	172.3		

SS – sume kvadrata, MS – prosječni kvadrati, df – stupnjevi slobode, F – rezultati F-testa, p – razina statističke značajnosti

Analiza varijance pokazuje kako su statistički značajne razlike u stavovima najizraženije između fakulteta F-test 64.038 $p < 0.000$. U istraživanjima (Bosnar et al., 1999; Prot, Bosnar, & Sertić, 1999) provedenim na učenicima i učenicama viših razreda osnovne škole otkriveni su rodni stereotipi koje navodi i (Oglesby & Hill, 1993) u svom radu. U ovom istraživanju potvrđeni su rodni stereotipi. Izraženiji su na Filozofskom fakultetu, dok su na Kineziološkom fakultetu manje izraženi, ali postoje.

5. ZAKLJUČAK

U ovom istraživanju utvrđene su razlike u stavovima prema borilačkim sportovima između studenta i studentica Kineziološkog i Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru. Studentice Filozofskog fakulteta imaju značajno manje pozitivan stavove u odnosu na studentice Kineziološkog fakulteta.

Rezultati upućuju na prisutnost rodni stereotipa. Kako se radi o konzervativnoj sredini, rezultati se mogu objasniti. Studenti Filozofskog fakulteta imaju prosječno najpozitivnije stavove prema borilačkim sportovima, što predstavlja iznenađenje. Ovo možemo objasniti kako su razliku od ženskih kolegica, muškarci značajno involvirani u mnoge borilačke klubove koji su popularni na području Hercegovine. Treba imati u vidu kako na Sveučilištu u Mostaru ne studiraju samo studenti s područja Hercegovine. Jedna trećina studenta dolazi iz Republike Hrvatske, tako da ove rezultate ne možemo isključivo interpretirati kao stavove studenata područja Hercegovine. Rezultati stavova studenata i studentica Kineziološkog fakulteta iako se razlikuju ipak su pozitivniji što je očekivano s obzirom na činjenicu kako studenti Kineziološkog fakulteta kroz nastavu dobivaju pozitivne informacije koje su ključne u formiranju objektivnih stavova.

Rezultati istraživanja pokazuju daljnju potrebu za akcijama usmjerenih na jačanje pozitivnog stava prema borilačkim sportovima.

6. LITERATURA

1. Bosnar, K., Sertić, H., i Prot, F. (1996) Konstrukcija skale za procjenu stava o borilačkim sportovima. Paper presented at the 5. ljetna škola pedagoga fizičke kulture Republike Hrvatske, Rovinj.
2. Bosnar, K., Sertić, H., i Prot, F. (1999) Razlike u stavu djevojčica i dječaka, učenika viših razreda osnovne škole, prema borilačkim sportovima Paper presented at the Kineziologija za 21. stoljeće, Dubrovnik.
3. Oglesby, C.A., i Hill, K.L. (1993) Gender and sport. New York: McMillan.
4. Prot, F., Bosnar, K., & Sertić, H. (1999) Metrijske karakteristike skale stava prema borilačkim sportovima kod dječaka viših razreda osnovne škole. Paper presented at the Kineziologija za 21. stoljeće, Dubrovnik.

5. Prot, F., Bosnar, K., i Štimac, D. (2002) Classification validity of the scale of attitudes toward martial arts. Paper presented at the 3rd International Scientific Conference Kinesiology - New Perspectives, Opatija.
6. Sertić, H., Prot, F., i Bosnar, K. (1999) Metrijske karaktersitike skale stava prema borilačkim sportovima kod djevojčica viših razreda osnovne škole. Paper presented at the Kineziologija za 21. stoljeće, Dubrovnik.